

Voorstel verbeteringen in het functioneren van het gemeentebestuur

1. Rechtstreekse verkiezing van de Burgemeester

- De burgemeester wordt rechtstreeks gekozen.
Meer dan 50% van de stemmen is vereist. Zo nodig dus meer stemrondes.
- Een kandidaat burgemeester hoeft niet per se lid te zijn van een politiek partij.
- De gemeenteraad kan de burgemeester afzetten, waarna een nieuwe verkiezing volgt.
- Een burgemeester wordt voor een periode van 6 jaar gekozen.

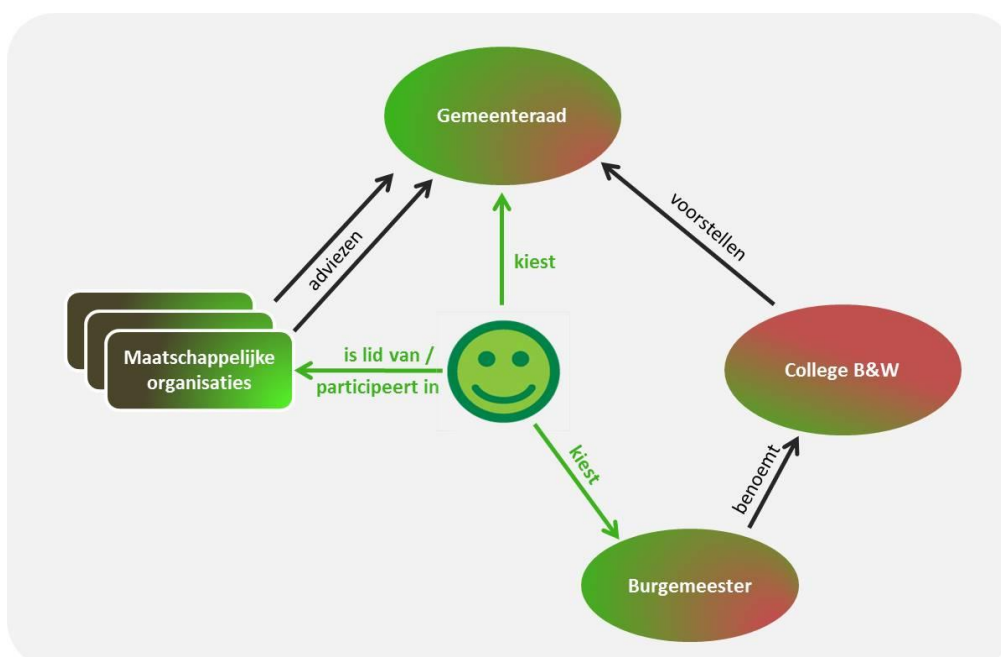
2. Vorming College

- De burgemeester krijgt de taak het bestuur (college) te vormen, met een zittingsduur van eveneens 6 jaar.
- Wethouders hoeven ook geen lid van een politieke partij te zijn.
- De burgemeester krijgt de bevoegdheid wethouders te ontslaan.
- De gemeenteraad behoudt huidige positie: stelt kaders, is volksvertegenwoordiger en controleert het college.

3. Betrek maatschappelijk beschikbare kennis

- Bij besluiten in de raad is het verplicht het maatschappelijk middenveld te consulteren. In casu relevante organisaties krijgen vooraf een uitnodiging schriftelijke hun visie te geven.
- Deze adviezen zijn openbaar.
- De raad geeft aan welke organisaties minimaal uitgenodigd worden om hun visie te geven.
- Het beleidsvoorbereidende ambtelijk apparaat ondersteunt dit proces en verandert van inhoudelijk adviseur naar informatiemanager van in de maatschappij beschikbare kennis.

Samengevat in schema met de burger 'centraal' (de groene kleur representeert zijn invloed):

Nadere toelichting met aandacht voor de voordelen

Betere betrokkenheid van burgers, kloof tussen burger en bestuur wordt kleiner

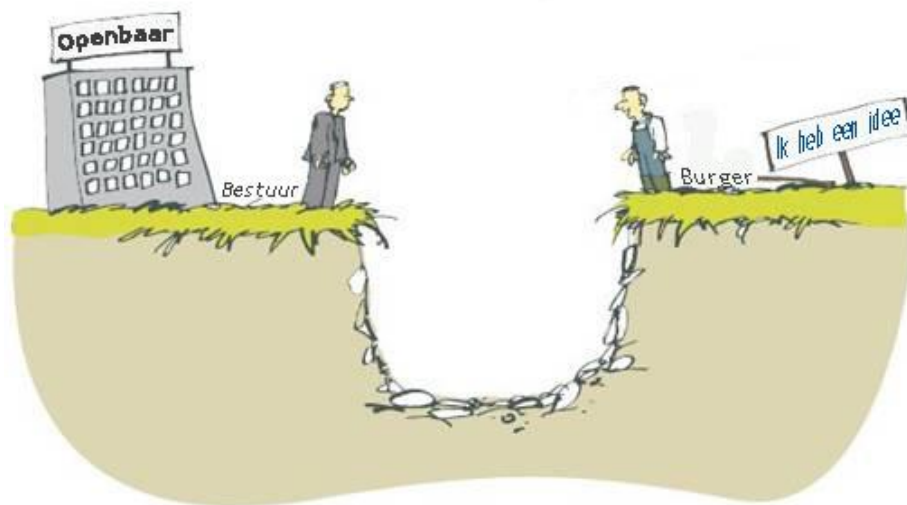
1. Voor tal van bestuurlijke vraagstukken bestaan er belangenorganisaties. Natuur en milieuverenigingen, fietsersbond, vakbonden, brancheverenigingen, kerkelijke organisaties, sportbonden, buurtclubs, ad hoc actiegroepen etc. etc. Er zijn veel lokale organisaties en vaak zijn er ook landelijk opererende organisaties met regionale afdelingen.
2. Burgers kunnen hun steun geven aan die organisaties en die kunnen hun wensen en belangen (heel) goed naar voren brengen. Dat is ook flexibel: zij kunnen immers op elk moment lid of donateur worden en desgewenst hun steun weer beëindigen.
3. Het expliciet gunnen van een plek van maatschappelijke organisaties in de politieke besluitvorming kan het gevoel van betrokkenheid van de burger juist versterken.
4. Wijze van besluitvorming blijft ongewijzigd: de raad maakt uiteindelijk een belangenafweging. Het aantal leden van de adviserende organisaties kan natuurlijk meewegen in de besluitvorming.
5. Het is raadzaam een regel in te voeren dat de raad vooraf bepaalt welke organisaties bij welke vraagstukken (minimaal) uitgenodigd worden advies te geven. Je hoeft dit niet voor élk besluit te doen, maar alleen voor de belangrijke kwesties. Het past niet om in onderhavig voorstel aan te geven wanneer wel of niet een advies gewenst is en welke organisaties gehoord moeten worden. Ruimte voor het opdoen van ervaring hiermee is het devies. Maar dát de raad vooraf aangeeft welke organisaties gehoord worden is essentieel. Dat dwingt tot duidelijkheid vooraf.
6. Het is niet de bedoeling van dit voorstel om andere mogelijkheden van burgerparticipatie (via inspraak bijvoorbeeld) uit te sluiten. De strekking van het horen van maatschappelijke organisaties is er een van "in ieder geval ook".
7. Het college bereidt de besluitvorming in de raad voor. Het is daarom praktisch dat de adviezen van de (door de raad aangewezen) maatschappelijke organisatie door de ambtelijke organisatie worden ingewonnen en bij de voorstellen door het college aan de raad worden betrokken. Bij die voorbereiding kan dat desgewenst aangevuld worden met bijvoorbeeld enquêtes onder de bevolking.
8. En..... tevens meer vooruitzicht op objectieve en volledige informatie voor besluitvorming én burger!

Nu is het gangbaar dat de inbreng via inspraak verloopt en dat geeft dan vaak het idee dat je je best moet doen om überhaupt gehoord te worden, terwijl het er bovendien vaak ook op lijkt dat de inbreng toch al aan de late kant is. Andersom is beter. Organisaties geven vooraf hun mening. De burger voelt zich meer beter en directer betrokken. De politiek hoort alle argumenten en maakt de politieke afweging. Dat is zeer transparant en dat is winst.

De voordelen van een eenduidig en herkenbaar bestuursmodel

1. Het hier voorgestane model versterkt de kaderstellende en controlerende taken van de raad en de bestuurlijke verantwoordelijkheid van het college. De raadsleden zijn en blijven volksvertegenwoordiger en blijven in de positie contact te onderhouden met hun achterban, burgers. Het voorstel maakt een betere scheiding mogelijk tussen bestuur (college) en controle (gemeenteraad).
2. In dit model is het niet logisch dat de burgemeester tevens voorzitter is van de raad. Een voorzitter die onder de raadsleden gekozen wordt ligt dan voor de hand (vergelijk met de Tweede Kamer).
3. Er is geen reden meer om raad en college op gelijke tijdstippen te vervangen. Sterker nog, dat is met het oog op een heldere scheiding tussen bestuur en controle alleen maar verwarrend. Om dat te accentueren is het voorstel om het college niet vier jaar maar bijvoorbeeld zes jaar te laten zitten. Andere perioden zijn evenwel ook denkbaar.
4. De gemeenteraad kan het vertrouwen in de burgemeester opzeggen, in welk geval het hele college zal moeten opstappen. De burgemeester kan (al dan niet na aandringen van de raad) wethouders vervangen.
5. De rechtstreeks gekozen burgemeester geniet het vertrouwen van de bevolking. Dat geeft binding. De positie van de burgemeester wordt daarom verstrekt t.o.v. de huidige situatie (het is voor raadsleden wellicht zwaarwegender het vertrouwen in een gekozen burgemeester op te zeggen).
6. Er is direct na de verkiezing geen onderhandeling meer nodig voor de collegevorming. Continuïteit en tijdswinst dus.

7. Er is minder 'strategisch' stemgedrag bij raadsverkiezingen. De gemeenteraad vormt dus een 'betere' afspiegeling van de samenleving.
8. Het college kan zaken doen met wisselende meerderheden in de raad. In contacten kan die vooraf onderzocht worden. Het is blijft evenwichtiger dan nu met (vaste) collegepartijen en een (vaste) oppositie.
9. Positie en rol van de raad blijven met dit voorstel intact.
10. Een verkiesbare burgemeester hoeft niet per se vooraf allerlei zaken te beloven. Het gaat vooral om de kwaliteit als bestuurder, gezag, uitstraling etc. Besluitvorming geschiedt immers pas later, op transparante wijze en op basis van kennis van betrokken maatschappelijk middenveld. Vooraf zaken dichttimmeren is zelfs ongewenst.
11. De met de Wet dualisering gemeentebestuur beoogde ontvlechting van gemeenteraad en college wordt met kracht voortgezet.

De kloof tussen burger en openbaar bestuur kan echt worden overbrugd.

Nog meer voordelen

1. Je benut op een hele efficiënte manier beschikbare kennis in de samenleving. De maatschappelijke organisaties beschikken doorgaans over veel - specifieke - kennis. Daarom ligt het voor de hand dat organisaties gehoord worden bij vraagstukken die binnen een gemeente op enig moment aan de orde zijn. Dat kun je bereiken door die organisaties een duidelijke plek in de politieke besluitvorming te geven. Ook universiteiten kunnen betrokken worden. Je stimuleert hiermee burgers tot participatie en organisaties in hun bestaansrecht.
2. Mogelijk kan de beleidsondersteuning in omvang kleiner worden. De ondersteunende gemeentelijke organisatie hoeft immers niet meer zelf alle kennis in huis te hebben en ontwikkelt zich van inhoudelijk adviseur naar regisseur of (beter nog) informatiemanager van in de maatschappij beschikbare kennis!
De ambtelijke beleidsorganisatie kan
 - a. samenvattingen geven
 - b. vergelijkende beleidsanalyses opstellen
 - c. wijzen op consequenties en
 - d. toetsen aan wettelijke kaders.
3. Kwaliteit en vooral de houdbaarheid van besluiten neemt toe, omdat de inhoud beter tot zijn recht komt én omdat een college een langere tijdshorizon kent (zes jaar).
4. Geen collegeakkoord nodig. Minder partijpolitiek dus. Partijen hoeven elkaar dus ook niet meer uit te sluiten bij de collegevorming.
5. Verkiezingen komen in een iets ander daglicht te staan: minder afrekenen op daden in een coalitie in B&W, meer op vertegenwoordigend gedrag. Dus minder scherpe oppositie en betere perspectieven op samenwerking.
6. Het model is eenvoudig om te zetten naar regionaal en landelijke niveau: gekozen CdK en MP. Dat maakt het voor de burger overzichtelijker en eenvoudiger.

Zijn er nog nadelen?

Ja uiteraard.

1. O.a. dat de macht van de politieke partijen afneemt. Je kúnt daarbij de vraag stellen hoe erg dat is.... Amper 2% van de burgers is lid van een partij.
2. Het voorstel is een idee op hoofdlijnen en staat nog maar net in de grondverf. Dus is er ongetwijfeld nog veel discussie nodig en zijn niet alle ins en outs geanalyseerd.
3. Elke verandering stuit op weerstand (maar die niet waagt.....).
4. Er is niet getoetst of dit voorstel past binnen bestaande wet- en regelgeving (grondwet).

Willem Bottenberg

(als eenvoudige, bezorgde maar ook meedenkende burger)

Overveen, 15 aug 2017